

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Історія фармації

Шифр та назва спеціальності

І8 – Фармація (за спеціалізаціями)

Спеціалізація

І8.02 – Промислова фармація

Освітня програма

Промислова фармація

Рівень освіти

Другий (магістерський)

Семестр

2

Інститут

ННІ Хімічні технології та інженерія

Кафедра

Органічного синтезу та фармацевтичних технологій (184)

Тип дисципліни

Вибіркова

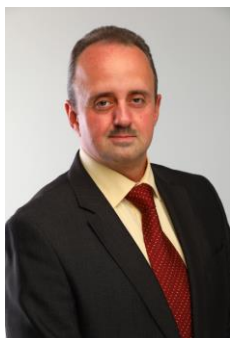
Форма навчання

Денна

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Спиридонов Сергій Володимирович

bravesvs@gmail.com

Кандидат фармацевтичних наук, доцент.

Досвід науково-педагогічної діяльності - 26 років. Автор та співавтор понад 100 наукових і навчально-методичних публікацій. Провідний лектор з курсів: «Технологія лікарських препаратів промислового виробництва», «Теоретичні основи фармацевтичної технології», «Наноструктури та наноматеріали у сучасних технологіях» для студентів хіміко-фармацевтичних спеціальностей.

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Освітній компонент «Історія фармації» формує у здобувачів знання про основні етапи історії фармації та лікознавства на різних етапах розвитку суспільства, у тісному зв'язку з розвитком і змінами суспільно-економічних формацій, основні поняття, що характерні для фармації і лікознавства окремих історичних центрів цивілізації (стародавній Китай, Індія, Рим, Єгипет, Греція), фундаментальні елементи та історичне значення праць відомих вчених різних історичних етапів; досягнення видатних діячів фармацевтичної науки в національну та світову фармацію; проблеми розвитку фармації в Україні та світі.

Мета та цілі дисципліни

Формування здобувачами вищої освіти загального знання історичного шляху розвитку фармації, лікознавства та аптечної справи, детальне та ґрунтовне ознайомлення студентів з історією фармацевтичної науки та практики.

Основними завданнями освітнього компонента «Історія фармації» є формування у здобувачів освіти розуміння значення знань з історії обраної професії для суспільства, наукової сфери, загальнокультурного і фахового розвитку фахівця; визначати взаємозв'язок розвитку фармації та

лікознавства із загальноісторичним розвитком суспільства; засвоїти характерні риси історичних епох, історичні ознаки та умови становлення та розвитку аптечної справи, фармацевтичної науки, виробництва, підприємництва в Україні.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – диференційований залік.

Компетентності

інтегральні:

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у галузі промислового виробництва лікарських засобів..

Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК):

ЗК02. Знання та розуміння предметної області; розуміння професійної діяльності.

ЗК08. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку фармації, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

Hard-skills / Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК02. Здатність збирати, інтерпретувати та застосовувати дані, необхідні для професійної діяльності, здійснення досліджень та реалізації інноваційних проєктів у сфері фармації.

ФК03. Здатність розв'язувати проблеми фармації у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ФК05. Здатність забезпечувати потреби галузі охорони здоров'я з розроблення та виробництва життєво необхідних, доступних, якісних, ефективних та безпечних лікарських засобів.

Результати навчання

РН1. Мати та застосовувати спеціалізовані концептуальні знання у сфері фармації та суміжних галузях з урахуванням сучасних наукових здобутків.

РН02. Критично осмислювати наукові і прикладні проблеми у сфері фармації.

РН07. Збирати необхідну інформацію щодо розробки та виробництва лікарських засобів, використовуючи фахову літературу, патенти, бази даних та інші джерела; систематизувати, аналізувати й оцінювати її, зокрема, з використанням статистичного аналізу.

РН09. Формулювати, аргументувати, зрозуміло і конкретно доносити до фахівців і нефаківців, у тому числі до здобувачів вищої освіти інформацію, що базується на власних знаннях та професійному досвіді, основних тенденціях розвитку світової фармації та дотичних галузей

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредитів ECTS): лекції – 16 год., практичні заняття – 32 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

«Історія фармації», як освітній компонент, базується на вивченні здобувачами загальної історії під час середньо-освітньої підготовки, взаємопов'язана із ОК «Історія та культура України» та закладає основи для вивчення фахових освітніх компонентів, що передбачає інтеграцію викладання за цими компонентами та формування компетентностей застосовувати знання ОК «Історія фармації», в процесі подальшого навчання і у професійній діяльності.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Навчання проходить онлайн на платформі Teams, а за безпечних умов в аудиторіях та лабораторіях кафедри, а також із залученням підприємств-роботодавців для проведення онлайн або офлайн ознайомчих екскурсій.

На лекційних та практичних заняттях з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів при вивченні освітнього компоненту використовуються інформаційні мультимедійні технології, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий методи навчання.

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекцій	Кількість годин
Тема 1. Історія фармації та лікознавства як наука та предмет викладання. Поняття фармації, шляхи зародження, введення у фармацію, термінологія.	2
Тема 2. Становлення і розвиток фармації та лікознавства у стародавні часи. Лікознавство в Індії, Стародавньому Єгипті, Китаї.	2
Тема 3. Становлення і розвиток фармації та лікознавства античного світу. Етапи розвитку лікознавства у Давньої Греції. Організація лікувальної справи Римській державі. Римські лікарі та їхній внесок у медицину.	2
Тема 4. Становлення і розвиток фармації та лікознавства в епоху середньовіччя. Уявлення щодо виникнення хвороб, їх лікування. Етапи розвитку фармації та лікознавства у середньовіччі.	2
Тема. 5. Становлення та розвиток фармації та медицини в Україні від стародавніх часів до XVIII століття. Становлення фармації та медицини в Київської Русі у період XVI- XVII століть.	2
Тема 6. Становлення медицини та фармації в Україні в період XVIII - XIX століття. Розвиток наукової школи, аптечної справи. Перші аптеки на території України.	2
Тема 7. Українська фармація сьогодення. Внесок видатних українських вчених в галузі фармації, наукові школи.	2
Тема 8. Сучасна медицина та фармація в інших країнах за кордоном. Розвиток охорони здоров'я, медицини та фармації в США, країнах Європи.	2
Загальна кількість годин	16

Практичні заняття

Теми практичних/семінарських занять	Кількість годин	Вагові коефіцієнти <i>a</i>
Тема 1. Історія фармації та лікознавства як наука та предмет викладання. Визначення основних понять, термінів фармації, промислової фармації, а також розуміння етапів становлення фармації для науково-практичної бази сьогодення.	2	1

Тема 2. Ознайомлення зі становленням і розвитком фармації та лікознавства у стародавні часи. Ознайомлення з лікознавством Індії, Стародавнього Єгипту, Китаю.	2	1
Тема 3. Ознайомлення зі становленням і розвитком фармації та лікознавства античного світу. Ознайомлення з етапами розвитку лікознавства у Давньої Греції, організацією лікувальної справи у Римській державі. Ознайомлення з досягненнями Римських лікарів та їхнього внеску у медицину.	2	1
Тема 4. Ознайомлення зі становленням і розвитком фармації та лікознавства в епоху середньовіччя. Ознайомлення з етапами розвитку фармації та лікознавства у середньовіччі. Перші уявлення щодо причин виникнення хвороб, їх лікування.	2	1
Тема 5. Ознайомлення зі становленням і розвитком фармації та медицини в Україні від стародавніх часів до XVIII століття. Ознайомлення з основними етапами становлення фармації та медицини в Київській Русі у період XVI- XVII століть.	2	1
Тема 6. Ознайомлення зі становленням медицини та фармації в Україні в період XVIII - XIX століття. Отримання знань щодо розвитку української наукової школи, аптечної справи. Перші аптеки на території України.	2	1
Тема 7-8. Ознайомлення з українською фармацією сьогодення. Внесок видатних українських вчених в галузі фармації, наукові школи.	4	1
Тема 9-10. Ознайомлення зі шляхами становлення фармацевтичної промисловості. Види лікарських форм, їх різновид та класифікація.	4	1
Тема 11-12. Ознайомлення з професійною діяльністю фахівців промислової фармації. ОП "Промислова фармація". Теоретичні та практичні знання та навички для фахівців промислової фармації.	4	1
Тема 13. Ознайомлення з сучасною медициною та фармацією в інших країнах за кордоном. Розвиток охорони здоров'я, медицини та фармації в США, країнах Європи.	2	1
Тема 14-16. Ознайомлення з фармацевтичними підприємствами м. Харкова, м. Києва та інш. (екскурсії). Інструктаж з охорони праці. Ознайомлення зі структурою, асортиментом, із виробничими приміщеннями фармацевтичного підприємства.	6	1
Загальна кількість годин	32	$\sum_{i=1}^n a_i$

Лабораторні заняття

Лабораторні заняття в рамках освітнього компонента не передбачені

Контрольні роботи

Контрольні роботи в рамках освітнього компонента не передбачені

Самостійна робота

До самостійної роботи відноситься самостійне опрацювання теоретичного матеріалу та виконання індивідуального завдання (реферат).

Опрацювання теоретичного матеріалу

Теми для самостійного вивчення	Кількість годин
Тема 1. Промислова фармація та її важливість для соціально-економічного зростання суспільства та країни. Опанування сайту НТУ "ХПІ" та кафедри органічного синтезу та фармацевтичних технологій.	6
Тема 2. Етапи розвитку фармації в Європі XVII століття.	6
Тема 3. Міжнародне співробітництво в галузі охорони здоров'я і фармацевтична освіта в західній Європі і США в XX-XXI ст.	6
Тема 4. Сучасний стан фармації України. Вітчизняні фармацевтичні підприємства. Створення нових лікарських засобів у XX-XXI столітті.	6
Тема 5. Світова фармація сьогодення. Закордонні фармацевтичні підприємства.	6
Тема 6. Фармацевтичні підприємства м. Харкова.	6
Загальна кількість годин	32

Тематика індивідуальних завдань

Реферат передбачає виконання індивідуального звіту, розкривати обрану тематику, демонструвати вміння аналізувати інформацію та оформлювати текстові документи відповідно до мети освітнього компоненту. Здобувач обирає конкретну тему в межах загальної тематики за погодженням з викладачем. Обсяг звіту: 15–20 сторінок основного тексту. Звіт має бути оформлений відповідно до вимог. Завдання виконується протягом навчальних тижнів і подається на перевірку до заліку.

Теми індивідуального завдання

Тема 1. Історія створення лікарських засобів.	
Тема 2. Зародження медицини та фармації в Україні у IX-XIV сторіччях.	
Тема 3. Розвиток медицини та фармації в Україні в період XV-XX сторіччя.	
Тема 4. Історія розвитку фармації України XX сторіччя.	
Тема 5. Історія створення фармацевтичної промисловості в Україні.	
Тема 6. Сучасні фармацевтичні виробники лікарських засобів в Україні.	
Тема 7. Сучасні фармацевтичні виробники лікарських засобів в Америці.	
Тема 8. Історичні аспекти становлення фармацевтичної освіти в Україні та за кордоном.	
Тема 9. Видатні вчені та їх внесок у розвиток медицини та фармації у світі.	
Тема 10. Сучасна фармація в країнах світу.	
Тема 11. Сучасні фармацевтичні виробники лікарських засобів в Європі.	
Тема 12. Видатні вчені та їх внесок у розвиток медицини та фармації в Україні	
Загальна кількість годин	36

Неформальна освіта

До неформальної освіти відносяться: професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн освіта, професійні стажування тощо. Зарахування результатів навчання, набутих у неформальній освіті розповсюджується як на нормативні, так і на вибіркові навчальні дисципліни/освітні компоненти. Рекомендовані в силабусі елементи неформальної освіти можуть бути зараховані за спрощеною процедурою без додаткової валідації результатів (створення предметної комісії). Надати перелік рекомендованих професійних курсів/тренінгів, стажувань тощо (за наявності).

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна література

1. Промислова технологія лікарських засобів. Підручник. Є.В. Гладух, О.А. Рубан, І.В. Сайко та інш. Х.: НФаУ: «Новий світ 2000» - 2018. - 525 с.
2. Вступ у фармацію: конспект лекцій / Катерина Іванівна Сметаніна – Луцьк : Завжди Поруч, 2022. – 126 с.
3. Історія фармації : курс лекцій з дисципліни «Вступ у фармацію» для студ. I курсу ден. та заочн. форм навч. спец. 226 – «Фармація. Промислова фармація» ф-ту хімії та фармації / [Кобернік А.О., Грицук О. І., Еберле Л. В., Радаєва І.М.]. – Одеса : Фенікс 2021. – 120 с.
4. Драч О. О., Борисенко Н. М. Історія медицини і фармації (з найдавніших часів до середини XVII ст.): навчальний посібник. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. А., 2018. –150 с.
5. Положення про організацію освітнього процесу
6. Положення про порядок реалізації студентами права на вільний вибір освітніх компонентів
7. Кодекс етики академічних взаємовідносин та доброчесності Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Додаткова література

1. Фармацевтична енциклопедія / Голова ред. ради та автор передмови В. П. Черних. – К.: Моріон, 2010. – 1546 с.
2. Білоус В.І., Білоус В.В. Історія медицини і лікувального мистецтва. - Чернівці, 2019, 284 с.

Інформаційні ресурси

1. Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками.
<http://www.diklz.gov.ua/doccatalog/document>
2. Державний експертний центр МОЗ України <http://www.dec.gov.ua/index.php/ua/>
3. Міністерство охорони здоров'я України <http://www.moz.gov.ua/>
4. Законодавство України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1069-05>

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо у відповідності до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k :

Поточний контроль (практичні заняття), k_1	Контрольні роботи (за наявності), k_2	Індивідуальне завдання (за наявності), k_3	Підсумковий контроль (для ОК з іспитом), k_4
0,6	0	0,4	0

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 + k_4 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.

Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = P \cdot k_1 + K \cdot k_2 + I \cdot k_3 + P_k \cdot k_4$$

де: P – середньозважена середня оцінка за поточний контроль
 I – оцінка за виконання індивідуального завдання
 K – середньозважена оцінка за контрольні роботи
 P_k – оцінка за підсумковий контроль

$$P = \frac{P_1 \cdot a_1 + P_2 \cdot a_2 + \dots + P_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i}$$

де: a_i - ваговий коефіцієнт за кожне практичне (семінарське) або лабораторне заняття.

$$K = \frac{K_1 \cdot b_1 + K_2 \cdot b_2 + \dots + K_m \cdot b_m}{\sum_{i=1}^m b_i}$$

де: b_i - ваговий коефіцієнт за кожну контрольну роботу.

Поточні оцінки за кожну складову ($P, K, I, \dots$) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ».

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої O з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

30.08.2025

Завідувач кафедри
Оксана СТРИЛЕЦЬ

30.08.2025

Гарант ОП
Сергій КУЦЕНКО